

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

29. november 2007 *

I sag C-68/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 68 EF og 234 EF, indgivet af Högsta domstolen (Sverige) ved afgørelse af 7. februar 2007, indgået til Domstolen den 12. februar 2007, i sagen:

Kerstin Sundelind Lopez

mod

Miguel Enrique Lopez Lizazo,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Rosas, og dommerne J.N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, A. Ó Caoimh (refererende dommer) og A. Arabadjiev,

* Processprog: svensk.

generaladvokat: E. Sharpston
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den tyske regering ved M. Lumma, som befuldmægtiget
- den italienske regering ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato W. Ferrante
- den finske regering ved J. Himmanen, som befuldmægtiget
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Wilderspin og P. Dejmek, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, 6 og 7 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338, s. 1), som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 2116/2004 af 2. december 2004 for så vidt angår traktater med Pavestolen (EUT L 367, s. 1, herefter »forordning nr. 2201/2003«).
- 2 Denne anmodning er fremsat inden for rammerne af en skilsmisssag, der er indledt af Kerstin Sundelind Lopez mod Miquel Enrique Lopez Lizazo.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

- 3 Betragtning 4, 8 og 12 til Rådets forordning (EF) nr. 1347/2000 af 29. maj 2000 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over ægtefællernes fælles børn (EFT

L 160, s 19), som blev ophævet med virkning fra den 1. marts 2005 ved forordning nr. 2201/2003, havde følgende ordlyd:

»(4) Forskellene mellem visse nationale regler vedrørende kompetence og fuldbyrdelse vanskeliggør den frie bevægelighed for personer og det indre markeds funktion. Det er derfor hensigtsmæssigt at fastsætte bestemmelser, der samordner reglerne vedrørende kompetencekonflikter i ægteskabssager og sager om forældremyndighed, for derved at forenkle formaliteterne med henblik på en hurtig og automatisk anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

[...]

(8) Der bør i denne forordning fastsættes logiske og homogene bestemmelser, som tillader en så vidtrækkende fri bevægelighed for personer som mulig. Denne forordning bør derfor også finde anvendelse på tredjelandsborgere, der har en tilstrækkelig tæt tilknytning til en medlemsstats område, i overensstemmelse med kompetencereglerne i denne forordning.

[...]

(12) De kompetencekriterier, der anerkendes i denne forordning, er baseret på princippet om, at der skal være en reel tilknytning mellem den berørte part og den medlemsstat, der har kompetence. Visse kriterier er medtaget, fordi de findes i forskellige medlemsstaters interne retsregler, og fordi de øvrige medlemsstater har godtaget dem.«

- 4 Artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, der har overskriften »Generel kompetence«, bestemmer:

»1. Kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab ligger hos retterne i den medlemsstat:

a) på hvis område

- ægtefællerne har deres sædvanlige opholdssted, eller
- ægtefællerne havde deres sidste sædvanlige opholdssted, for så vidt en af dem stadig opholder sig dér, eller
- sagsøgte har sit sædvanlige opholdssted, eller
- en af ægtefællerne, i tilfælde af fælles begæring, har sit sædvanlige opholdssted, eller
- sagsøgeren har sit sædvanlige opholdssted, hvis vedkommende har opholdt sig dér i mindst et år umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen, eller

- sagsøgeren har sit sædvanlige opholdssted, hvis vedkommende har opholdt sig dér i mindst seks måneder umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen og er statsborger i den pågældende medlemsstat eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, har »domicil« dér

b) hvis nationalitet begge ægtefæller har, eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, hvor begge ægtefæller har »domicil«.

5 Forordningens artikel 4 og 5 indeholder kompetencereglerne på området for henholdsvis modkrav og ændring af separation til skilsmisse.

6 Samme forordnings artikel 6, der har overskriften »De i artikel 3-5 indeholdte kompetencereglers eksklusive karakter«, bestemmer:

»En ægtefælle:

a) som har sit sædvanlige opholdssted på en medlemsstats område, eller

b) som er statsborger i en medlemsstat eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, har »domicil« på en af disse medlemsstaters område,

kan kun sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af artikel 3-5.«

- 7 Artikel 7 i forordning nr. 2201/2003, der har overskriften »Anden kompetence«, er affattet således:

»1. Hvis ingen ret i en medlemsstat er kompetent i medfør af artikel 3-5, afgøres spørgsmålet om kompetencen i hver enkelt medlemsstat efter medlemsstatens egen lovgivning.

2. En statsborger i en medlemsstat, der har sit sædvanlige opholdssted på en anden medlemsstats område, kan i lighed med denne medlemsstats egne statsborgere påberåbe sig de kompetenceregler, som gælder i denne medlemsstat, over for en sagsøgt, der ikke har sit sædvanlige opholdssted på en medlemsstats område, og som ikke enten er statsborger i en medlemsstat eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, har »domicil« på en af disse medlemsstaters område.«

- 8 Forordningens artikel 17, der har overskriften »Prøvelse af kompetencen«, bestemmer:

»Anlægges der ved en ret i en medlemsstat en sag, som den pågældende ret ikke har kompetence til at påkende i medfør af denne forordning, og som en ret i en anden medlemsstat har kompetence til at påkende i medfør af denne forordning, erklærer retten sig på embeds vegne inkompetent.«

Nationale bestemmelser

- 9 Loven om internationale retsforhold vedrørende ægteskab og formynderskab [Lag (1904:26, s. 1) om vissa internationella rättsförhållande rörande äktenskap och formynderskap, SFS 2005, nr. 431] bestemmer i § 2, stk. 2, i kapitel 3, at sager om

ægteskab kan antages til realitetsbehandling ved en svensk domstol, såfremt sagsøgeren er svensk statsborger og har bopæl i Sverige eller tidligere har haft bopæl dér siden det fyldte attende år.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 10 Kerstin Sundelind Lopez, der er svensk statsborger, er gift med Miquel Enrique Lopez Lizazo, der er cubansk statsborger. Da de boede sammen, var de bosat i Frankrig. Kerstin Sundelind Lopez er fortsat bosiddende i Frankrig, mens hendes ægtefælle er bosat på Cuba.
- 11 Med henvisning til den svenske lovgivning har Kerstin Sundelind Lopez anlagt sag med påstand om skilsmisse ved Stockholms tingsrätt. Hendes påstand blev forkastet ved afgørelse af 2. december 2005 med den begrundelse, at i henhold til artikel 3 i forordning nr. 2201/2003 er det kun de franske retter, der har kompetence, og at forordningens artikel 7 derfor var til hinder for anvendelsen af de svenske kompetenceregler.
- 12 Ved dom af 7. marts 2006 forkastede Svea hovrätt appellen iværksat til prøvelse af denne afgørelse.
- 13 Kerstin Sundelind Lopez har iværksat kassationsanke til prøvelse af denne dom ved Högsta domstolen. Til støtte for sin anke har hun gjort gældende, at artikel 6 i forordning nr. 2201/2003 om eksklusiv kompetence for de retter i medlemsstaterne, der har kompetence i medfør af forordningens artikel 3, 4 og 5, når sagsøgte har bopæl eller er statsborger i en medlemsstat, indebærer, at disse retter ikke har

eksklusiv kompetence, når sagsøgte hverken har sit sædvanlige opholdssted eller er statsborger i en medlemsstat. Svenske retter kan således i medfør af de svenske kompetenceregler anse sig for kompetente i den foreliggende sag.

- ¹⁴ I sin forelæggelsesafgørelse har Högsta domstolen anført, at de svenske retter til forskel fra de franske retter ikke i den foreliggende sag kan støtte deres kompetence på artikel 3 i forordning nr. 2201/2003, men udelukkende på national ret. Fortolkningen af forordningens artikel 7 har således direkte betydning for afgørelsen af hovedsagen. Domstolen har imidlertid endnu ikke fortolket disse bestemmelser.
- ¹⁵ Under disse omstændigheder har Högsta domstolen besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Sagsøgte i en sag om skilsmisse har ikke bopæl på en medlemsstats område og er heller ikke statsborger i en medlemsstat. Kan sagen da antages til realitetsbehandling af en domstol i en medlemsstat, der ikke har kompetence i medfør af artikel 3 [i forordning nr. 2201/2003], når retterne i en anden medlemsstat kan have kompetence på grundlag af nogle af kompetencereglerne i artikel 3?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- ¹⁶ Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6 og 7 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at retterne

i en medlemsstat kan støtte deres kompetence til at påkende en sag om skilsmisse på national ret, når sagsøgte hverken har sit sædvanlige opholdssted eller er statsborger i en medlemsstat, og retterne i en anden medlemsstat har kompetence i medfør af forordningens artikel 3.

- 17 Det er ubestridt i hovedsagen, at de franske retter har kompetence i medfør af artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 til at påkende det af Kerstin Sundelind Lopez anlagte søgsmål enten i medfør af denne bestemmelses andet led som det sted, hvor ægtefællerne havde deres sidste sædvanlige opholdssted, for så vidt som en af dem stadig opholder sig i Frankrig, eller i medfør af bestemmelsens femte led som det sted, hvor hun har sit sædvanlige opholdssted, idet hun har opholdt sig i Frankrig i mindst et år umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen om skilsmisse.
- 18 Ifølge den klare ordlyd af artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 er det imidlertid kun, såfremt ingen ret i en medlemsstat er kompetent i medfør af forordningens artikel 3-5, at spørgsmålet om kompetencen afgøres i hver enkelt medlemsstat efter medlemsstatens egen lovgivning.
- 19 Det følger desuden af artikel 17 i forordning nr. 2201/2003, hvis ordlyd ligeledes er utvetydig, at retten i en medlemsstat, hvor der er anlagt en sag, som den pågældende ret ikke har kompetence til at påkende i medfør af forordningen, på embeds vegne skal erklære sig inkompetent, når en ret i en anden medlemsstat har kompetence til at påkende sagen i medfør af denne forordning.
- 20 Da de franske retter således har kompetence til at påkende hovedsagen på grundlag af de kriterier, der er fastsat i artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003, kan de svenske retter ikke støtte deres kompetence til at påkende sagen på national ret i

medfør af forordningens artikel 7, stk. 1, men de skal i overensstemmelse med forordningens artikel 17 på embeds vegne erklære sig inkompetente til fordel for de franske retter.

- 21 I modsætning til det, som den italienske regering har gjort gældende, ændres denne fortolkning ikke af artikel 6 i forordning nr. 2201/2003.
- 22 Denne bestemmelse foreskriver ganske vist, at en sagsøgt, som har sit sædvanlige opholdssted på en medlemsstats område eller er statsborger i en medlemsstat, henset til, at den kompetence, som er defineret i artikel 3-5 i forordning nr. 2201/2003 er eksklusiv, kun kan sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat på grundlag af disse bestemmelser — og derfor ikke på grundlag af nationale kompetenceregler — men bestemmelsen forbyder derimod ikke, at en sagsøgt, der hverken har sit sædvanlige opholdssted eller er statsborger i en medlemsstat, sagsøges ved en ret i en medlemsstat på grundlag af de kompetenceregler, der er fastsat i denne stats lovgivning.
- 23 I overensstemmelse med artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 kan dette være tilfældet, når ingen ret i en medlemsstat har kompetence i medfør af artikel 3-5, og forordningens artikel 7, stk. 2, bestemmer i et sådant tilfælde, at såfremt sagsøgeren er statsborger i en medlemsstat og har sit sædvanlige opholdssted på en anden medlemsstats område, kan den pågældende i lighed med denne medlemsstats egne statsborgere påberåbe sig de nationale kompetenceregler, som gælder i denne medlemsstat.
- 24 Det kan imidlertid ikke udledes heraf, at artikel 6 i forordning nr. 2201/2003 opstiller en hovedregel, hvorefter afgørelsen af kompetencen for retterne i en

medlemsstat til at påkende spørgsmål om skilsmisse i forhold til en sagsøgt, der hverken har sit sædvanlige opholdssted i en medlemsstat eller er statsborger i en medlemsstat, under alle omstændigheder skal træffes på grundlag af national ret, herunder når en ret i en medlemsstat har kompetence i medfør af forordningens artikel 3-5.

25 En sådan fortolkning ville indebære, at der ses bort fra den klare ordlyd af artikel 7, stk. 1, og artikel 17 i forordning nr. 2201/2003, hvis anvendelse, således som det fremgår af denne doms præmis 18-20, ikke afhænger af den sagsøgtes egenskab, men alene af spørgsmålet, om en ret i en medlemsstat har kompetence i medfør af artikel 3-5 i forordning nr. 2201/2003.

26 Denne fortolkning ville desuden være i strid med det formål, som nævnte forordning forfølger. Som det nemlig fremgår af betragtning 4 og 8 til forordning nr. 1347/2000, hvis bestemmelser vedrørende kompetence til at påkende spørgsmål om skilsmisse i det væsentlige er gentaget i forordning nr. 2201/2003, har forordningen til formål at samordne reglerne vedrørende kompetencekonflikter i skilsmissesager for at sikre en så vidtrækkende fri bevægelighed for personer som mulig. Forordning nr. 2201/2003 finder således også anvendelse på tredjelandsborgere, der har en tilstrækkelig tæt tilknytning til en medlemsstats område, i overensstemmelse med forordningens kompetenceregler, som ifølge betragtning 12 til forordning nr. 1347/2000 er baseret på princippet om, at der skal være en reel tilknytning mellem den berørte part og den medlemsstat, der har kompetence.

27 I hovedsagen følger det af anvendelsen af bestemmelserne i artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003, at en sådan tilknytning findes i forhold til Frankrig og ikke til Sverige.

- 28 Det forelagte spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 6 og 7 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at når en sagsøgt inden for rammerne af en sag om skilsmisse hverken har sit sædvanlige opholdssted eller er statsborger i en medlemsstat, kan retterne i en medlemsstat ikke støtte deres kompetence til at påkende sagen på national ret, hvis retterne i en anden medlemsstat har kompetence i medfør af forordningens artikel 3.

Sagens omkostninger

- 29 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 6 og 7 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabs-sager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000, som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 2116/2004 af 2. december 2004 for så vidt angår traktater med Pavestolen, skal fortolkes således, at når en sagsøgt inden for rammerne af en sag om skilsmisse hverken har sit sædvanlige opholdssted eller er statsborger i en medlemsstat, kan retterne i en medlemsstat ikke støtte deres kompetence til at påkende sagen på national ret, hvis retterne i en anden medlemsstat har kompetence i medfør af forordningens artikel 3.

Underskrifter